

TÖRNE, MIKAEL VON

**Memorial innefattande förslag til
financernas uphjelpande genom försäljande
af alla kronan tilhöriga skogar m.m. upläst
hos högl. ridderskapet och adeln d. 5 jan.
1818, af M. von Törne. Stockholm, try**

Stockholm
1818

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

MEMORIAL

Innefattande

Förslag til Financernas uphjelpande

Genom

Försäljande af alla Kronan tilhöriga Skogar m. m.

Upläst hos Högl. Ridderskapet och Adeln d. 5 Jan. 1818,

af

M. VON TÖRNE.

STOCKHOLM,
Tryckt hos CARL DELEEN, 1818.

5 Jan. 18

Törne

MEMORIAL

Innehåll

Förslag till Financernas uppljefande

Genom

Förordningen af alla Kriens tillhöriga Skolor m. m.

Utläsa hos Hög. Riksdagen och Adels. d. 3 Jan. 1813.

af

M. von TORNE

SECKERHOFFEN

Utläsa hos Carl Decker, 1813

Fastän min förmåga icke svarar mot mitt nit, mina insigter icke emot min önskan at gagna, anser jag som en medborgerlig pligt at i frågan om Financernas uphjelpande yttra några tankar, under förhoppning det andras mera träffande bemödanden väsendtligare skola tjena mitt Fosterland.

Det torde mindre vara genom en direct finance-åtgärd som oredan i et Samhälles penningställning kan afhjelpas, än genom andra långsamt verkande medel. Frihet i näringar, ökad production: dessa äro de grundkällor, hvarifrån den verkliga samhällsförmågan utgår. Underlåter Lagstiftningen at härvid fästa sin förnämsta upmärksamhet, skall hvar och en finance-plan vara utan all nyttig följd; penninge-oredan skall fortfara, och Statsverket förblifva i et hjälplöst tillstånd.

Den djupsinnige tänkaren *Adam Smith* säger: »at der Styrelsen »varit minst frikostig på Ekonomiska föreskrifter, der hafva näringar, och »med dem Statens rikedom och befolkning, ägt den hastigaste och högsta tilvext.«

Det är friheten som skall lifva industrien. Uti en Stat der guld och silfver ej alstras, gifves intet annat medel än idoghet för at producera varor, hvarföre sedan erhållas penningar. Vore icke hos oss rörelsen inskränkt och tvungen, många näringar försatte uti strid så väl med hvarannan som mot det helas välstånd, så skulle intet annat medel behövas än näringsfrihet, deraf följande tilltagande arbetsamhet och production samt förminskade behof af utrikes varor; men nu hjelpa icke ensamt dessa utvägar, ty varupriserna bero til en stor del af hvar och en närings eller skråidkares godtycke. Dessa utvägar verka dessutom långsamt, då man icke får ge åt sin idoghet hvad rigtning man behagar.

Om en finance-plan hos oss skall äga framgång, fordras återställandet af en fullkomlig näringsfrihet jemte uphävande af alla monopoliska förmåner, hvarigenom Rörelse-Capitalet småningom mera jemnt sprider sig til näringarne i samma mån industrien tiltager. Då äfven tvånget uphäftes på inländska varors förande genom Landet, då exporten af alla de varor vi äga at afyttra til utlänningen tillika på det kraftigaste befrämjas och import-handeln minskas, måste äfven de på utrikes ort befintlige Banko-Sedlar återkomma.

Förlägenheten i Rikets financer lærer näppeligen kunna förekommas, utan at Banko-Styrelsen sättes i tillfälle at ensam reglera Rikets Discont-

rörelse och sedelstock, hvaraf också följer, at inga så beskaffade obligationer eller 3 proC. sedlar, som de nu varande, böra circuleras såsom mynt. Enhet i Styrelsen är alltid nödvändig för en planmässig organisation, särdeles af et verk, hvilket genom Riksens Ständers Ombud bör administreras.

Vår nuvarande sedelmassas belopp svarar fullkomligt emot hvad som behöfves för et behörigt förhållande emellan Rörelse-Capitalet och varu-tilverknningen, endast dessa sedlar vore i landet och tillräckligt circulerande; men då förhållandet nu är tvertom, blir af högsta vigt at icke allenast befordra våra representativers skyndsammare omlopp, emedan et Capital blir mer eller mindre tillräckligt, allt efter den större eller mindre lätthet man äger at ofta omslytta det, utan ock, at anskaffa någon ersättning för de flera millioner som igenom Malmö, Göteborgs och Göta Canals Disconters iråkade förlägenhet så hastigt blifvit dragne ur rörelsen.

Til dessa ändamåls vinnande har Kongl. Maj:t uti Dess nådiga proposition om allmänna penning-rörelsen och myntvärdets uprätthållande sjelf i nåder upgifvit flera medel, och då det åligger Stats-Utskottet at deröfver inkomma med utlåtande til Riksens Ständer, samt rätta tiden för enskiltas yttrande öfver *ämnet i hela dess vidd*, i naturlig ordning först inträffar, när ofvannämnde utlåtande kommer under öfverläggning; så får jag blott för närvarande tillägga några ord hufvudsakligast rörande den betydliga fond som kan erhållas i ägande rätten til en del af Kronans jord, hvilken kunde säljas och köpeskillingen derföre, i mån den inflöte, användas til financernas reglerande. För hvad som fick inbestå af köpeskillingen borde betalas låg ränta i spannmål, jern eller andra effecter, efter öfverenskommet pris, så at silfver derföre af Bankostyrelsen kunde anskaffas.

Genom detta försattes Banken i tilfälle at årligen betydligt öka sin silfver-fond. Rörelse-capitalet borde alltid bibehållas så stort, at det fullkomligt svarar *emot den del af productionen som köpes och säljes emellan Landets inbyggare*, och som tiltager i samma mån odlingar verkställas och näringsfliten ökas.

Ingen tidpunkt är emedlertid för realisation af våra Banko-Sedlar mindre gynnande än denna. Den synes icke böra komma i fråga förr än flera års erfarenhet öfvertygat oss, at den nuvarande förlägenheten uphört. Då kan en småningom verkställd realisation blifva nyttig.

Ganska stort är det värde i förhållande til Sveriges öfriga tilgångar, som finnes i Krono-Allmänningar, Recognitions-skogar, Parker, samt flere lägenheter, jemte ägande rätten til många boställen, som kunde

försäljas med bibehållande af arrende-afgiften och vissa förbehåll. Då denna försäljning verkställes småningom och med försigtighet, kunna köpare ej saknas *).

Stora uptäckter om vårt Lands obegagnade rikedomar skola vinnas,

*) De gifvas som i saker af större vikt, aldrig våga at hafva et eget omdöme, utan beständigt äska auctoriteter. För dessa har jag trott det vara af någon nytta at citera allmänt erkända stora författare och uplysta Statsmäns tankar.

»I hvarje monarkisk Stat i Europa — yttrar sig *Adam Smith*, skulle Kronojordens försäljning gifva et ganska betydligt Capital, hvilket skulle återskaffa Stats-Cassan en inkomst, som vida öfverstege hvad denna jord förmått gifva Kronan. Tilvexten i jordens production skulle öka Samhällets folkmängd, i den mån den ökade den inkomst och den varumängd som af folkhopen förbrukades.

I et Embetsbref til Kammar-Collegium yttrar sig Hans Excellence Herr Grefve *Georg Adlersparre*, rörande Kronoskogarne: »Jag kan ej annat finna, än at de »sökta ändamålen skulle med säkerhet och evärdeligen vinnas, om vissa nära intill »Byggnadsställen belägna trakter anslogos til Skogsplantering för Kronans räkning, »der en concentrerad bevakning vore både lätt och möjlig, och om alla aflägsna »och kringspredda Kronoparker och Allmänningar, hvilkas evärdeligt fortfarande »bevakning torde böra anses för en omöjlighet, styckades i trakter af 15 til 25 »tunnland och försålades til den mestbjudande.«

»I detta fall skulle allt komma under ägande rättens vård och omtänka. Kronan »erhölle sina förnödenheter på stället. Et allmänt tillfälle öppnades för Länets in- »vånare at erhålla egen skog. De som förskaffat sig den, kunde efter frivilliga öf- »verenskommelser biträda de öfriga. Hvad som vore tjenligt til odling, blefve od- »ladt och nybygdt, och den mark som endast kunde gifva skog, blefve värdad. Den »nuvarande Jägeribetjeningen kunde få rättighet at til skatte köpa sina Boställen.«

»På detta sätt skulle, efter min tanka, Kronan vinna en betydlig inkomst genast »vid inköpsummorne, och i framtiden af nya skattlagda Hemman. Detta lands och »andra länders första angelägenhet: *ökad folkmängd och ökad kultur*, blefve med »säkerhet och för evärdeliga tider befordrad.«

Herr Förste Archiatern och Commend. *von Schulzenheim* anför i Talet öfver framl. Riks-Rådet m. m. Hr Grefve *Lilljestrants* följande: »Om en gång all Svensk »jord, fördelad i måttliga skiften, komme uti sjelfägandes händer, så skulle en »mångdubblad folkstock, jemte dess hemtamde medhjelpare af djur-riket ej mäga »förtära alla de födoämnen, som den Svenska jorden förmådde frambringa, och »skulle icke eller kött, fläsk, talg, smör, ost med flera Victualie-varor, ej hudar, »skinn, tagel, fjäder, ull, lin, hampa m. m. behöfva införskrifvas; mycket mindre »spannmål, gryn och mjöl, komma at belasta Handelsvägen. Om vårt åkerbruk i »flera mål de sednare åren blifvit förbättradt, så lärer dock samtiden til föga he- »der at ifrån gamla Sverige utfördes Spannmål, jemte flera sofvelvaror til utländska »orter, samt til och med bevisligen til Lifland och Pommern, hvilka vi sedan be- »höft anlita om Säd. Men så ägde vi icke eller då så många militäriska och civila »Embetsmän; icke så många Knektar, Vaktdrängar och Besökare; icke så många »slags Stadsboar, Småherrar, slösare, uppassare, dagdrifvare och lättingar. Allmo- »gens fordna idoghet från ottan til sena qvällen, dess sedlighet, tårlighet och »nykterhet bidrogo både til ökad production och til besparing.«

om detta ämne med värma och kraft befordras til verkställighet. Endast Jemtlands Kronoskogar utgöra 84 kvadrat mil.

Svårigheter och stridiga meningar möta merendels alla allmänna förslag, just derföre at de äro allmänna, och således ej lämpliga för allas närvarande enskilda intressen; men det är högst angeläget at ej föreställa sig hindren större än de äro, och framför allt, at ej anse dem såsom oöfvervinnliga.

Under det häftigaste ropet om skogsbrist och flera Författningsars utfärdande emot skogs-åverkan, hafva en stor del af våra allmänna skogar försvunnit. Betydliga Parker finnas ännu kvar, men de begagnas ej på et sätt som svarar emot ändamålet. Man kan ej annat än instämma i en uplyst Embetsmans yttrande: »Att inbillningen förvånas öfver omätligheten af de skatter, naturen i dessa ödemarker årligen frambringar »och tillika der årligen fruktlöst förstör, at hos hvarje tänkande sann »patriot en känsla af djup smärta måste födas, då han ser en så ringa »del deraf til Fäderneslandets nytta användas *).«

Redan vid 1809 års Riksdag beslöts at Recognitions-skogarne skulle användas til Statens bästa, at de skulle skattläggas och hemmantal dem åsättas, hvarefter Bruksägare finge för sex års ränta lösa til skatte så stor del som til Brukens drift nödvändigt erfordrades, då Recognitions-afgiften deremot uphörde. Resten af dessa skogar skulle genom offentlig Auction til den mestbjudande försäljas. I anledning häraf utfärdades Kongl. Maj:ts nådiga Kungörelse af den 4 Febr. 1811. I dess 7:de punkt stadgas: »at rättigheten för Bruksägaren til skatteköps erhållande, må »til en början vara inskränkt til en tid af 6 år, med förbehåll för Rik- »sens Ständer, at vid nästa Riksmöte, i anseende til de Bruksägare som »ej inom denna tid ingått i skatteköp, med Recognitions-skogarne vid- »taga sådana författningar de nyttige pröfva.«

*) Det skulle mycket bidraga til våra Bancosedlars kvarblifvande i landet, om hitförseln af Finska producter kunde förminskas och slutligen förekommas at stora penningssummor bortfördes för skogs och flere effecter, som til en stor del vinnes derigenom, at de betydliga skogar begagnas, som finnas i stora Kopparbergs Län, i norra delen af Upland, Gelleborgs Län, Norrland och Jemtland, allt upp til Norrska fjällen, då deras invånare äfven derigenom erhålla utrymme och medel til jordodling. Huru detta lättast kan sättas i verket, är nyligen utförligt beskrifvit i en Alhandling inlemnad til Kongl. Landtbruks-Akademien och införd i dess Annaler för detta år a). Den nationela vinsten, jemte besparing för hvarje enskilt invånare i Hufvudstaden, är i samma skrift, så tydligt ådagalagd, at detta ämne för-tjenar den största upmärksamhet och de mest verksamma åtgärder.

a) Om möjligheten at upfylla Hufvudstadens behof af ved och kol från Svenska skogar, af Fåhrens.

Den 4 Febr. 1817 var den föreskrifne prescriptions-tiden til ända lupen, emedan sex år då voro förflutne ifrån förenämnde Kungörelses utgifvande. Rikens Ständer hafva derigenom en förnyad anledning at vidtaga alla de åtgärder i detta afseende, som för Fäderneslandet äro de gagneligaste.

Det bör ihågkommas, at Kronan aldrig afstått sin ägande rätt til dessa skogar. Den, dels af Konungen ensam, dels af Konung och Ständer bibehållne och utöfvade rättigheten, at, utan Bruksägares hörande, bestämna och höja recognitions-afgiften, innefattar ofelbart all annan dispositions rätt deraf. Jag åberopar för öfrigt hvad Stats-Utskottet vid 1809 års Riksdag härom anført.

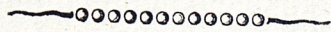
Alla tiders erfarenhet bevittnar at jordägande rätten alltid til den grad upmuntrat idogheten, at jorden vinner mångdubblade afkastningar på säkrare grunder än vissa års dispositionstid medgifver; at skogarne bättre vårdas af deras ägare, än af Kronans Jägeri-betjening, är äfven allmänt bekant. Då 3:ne så hufvudsakliga föremål härmed kunna vinnas: Financernas upphjelpande utan tryckande bidrag, jordens förädlande, samt skogarnes kloka begagnande; så synes ingen med skäl kunna neka sitt bifall til ändamål, som så väsendtligt bereda vår sjelfständighet och välfärd.

Då hos oss Ländtbruket ostridigt utgör Rikets hufvudnäring, är det ock i synnerhet detsamma uphjelpande som småningom kan förbättra Financerna och frambringa ymnighet och välmåga. Men Rikets grundnäring har ej alltid åtnjutit denna välgörande omsorg. Föraktad eller ledd med tvång af systemer, har den ej kunnat vinna en högre fullkomlighet. Genom den Hjeltens vishet, som bidragit til Europas frihet och lugn, som så betydligt utvidgat Rikets gränser och tryggt vår sjelfständighet, har en ljusare utsigt öpnat sig för den nitälskande medborgaren, då den sanningen, at åkerbruket utgör grunden för en Stats välfärd, af samma Store Furste blifvit erkänd och sådane åtgärder redan vidtagne, som, då de fullföljas och fullbordas, skola återge detta yrke sin ursprungliga ära.

Vi se ej mera et älskadt Fosterland i beständiga strider: vi se lugnet inom dess gränser småningom hela dess sår, en mild skaparemagt återlifva dess styrka, och segrar öfver outhärlade fält öppna Sverige vägen til en ära, fast som dess klippor, långvarig som minnet.

Detta anförande anhåller jag ödmjukast må blifva remitteradt til Stats- och Banko-Utskotten, samt mig tillåtas detsamma med de öfriga respective Ständerna communicera.

www.books2ebooks.eu